

extensió via 4

Full informatiu per a mantenir-vos al corrent de l'entitat i temes afins - <http://www.trendepalau.cat> - tren@trendepalau.cat

Gener 2016 - Núm. 199

CANVI DE VIA

Arrels mes pes de material, provoca la deformació de la via si no es localitza a temps.

Pertoca fer un tram nou, arrencar les arrels, posar balast nou i nivellar. Ja en tenim la ma trencada. En un matí va quedar fet.

Balast i primer anivellament

Re anivellament després del pas de material.

CARBO

Una vegada mes ens ha arribat una nova partida de carbó.

El seu consum es transforma en un espectacle de vapor i força.

Cada 15 dies ho podem veure al Tren de Palau els amics que ens venen a visitar.

ARQUEOLOGIA

Una vegada vàrem rebre un correu d'una persona que ens demanava si li podríem donar alguna dada sobre l'existència d'alguna instal·lació del tren

de Mollet - Caldes, el Calderí. Estava interessat si d'aquest tren hi quedava arqueologia industrial. Es pensa que cap instal·lació ha resistit el pas del temps, doncs no és així. Encara queden alguns elements que tot i que no es veuen encara avui donen servei. Un exemple és el pont del Bugarai.

Situat a l'entrada sud de Caldes de Montbui, veurem un torrent i si hi baixem, n'hi ha un parc infantil, podrem veure el pont, construït fa 135 anys, amb maons i pedra. L'han modificat per fer-lo més ample i per donar l'amplada del carrer, però encara avui suporta el trànsit del carrer principal.

El pont del Bugarai actual

IMATGE DEL MES

TRANSBORD A PICAMOIXONS.

(Amb comentari de text)

Picamoixons és un poble que porta un dels noms més divertits de Catalunya, divertit, canterell i d'enrevessada pronunciació per qui no sigui de parla catalana, sembla que per aquest motiu s'ha alterat sistemàticament el nom de la seva estació de ferrocarril, una de les bifurcacions més importants del nostre País, que es passa a denominar, sense cap motiu geogràfic que ho justifiqui, La Plana-Picamoixons.

Picamoixons és un poble amb tots els atributs d'un poble (farmàcia, agència de la Caixa, bars, tabernes i campanar), d'uns dos-cents cinquanta habitants, de la comarca de l'Alt Camp, que actualment forma part del municipi de Valls. La Plana és una església i poc més de tres cases amb nou habitants censats, situada a la riba dreta del Francolí, i que pertany al municipi d'Alcover.

L'estació de ferrocarril, on conflueixen les línies de Barcelona amb la de Tarragona a Lleida, està situada a poc menys d'un quilòmetre del nucli de Picamoixons, i a més de dos de l'església de la Plana. No hi ha res, per tant, que justifiqui que el topònim de La Plana passi per davant del de Picamoixons, que és el que en bona lògica li pertoca, a menys que sigui una estratagema per deixar de costat un topònim català difícil de pronunciar, per un altre que no té cap dificultat. En tot cas la cosa ve de lluny, en una guia del 1913, figura Plana-Picamoixons al horari del FC del Norte (Lleida-Reus-Tarragona), i en canvi al horari de MZA (Picamoixons-Sant Vicens-Barcelona) l'estació es diu simplement Picamoixons; el mateix passa en una guia del 1940, ja acabada la guerra, però encara per crear la Renfe; cal explicar que la Direcció de Norte era a Madrid, i en canvi la Direcció de la Xarxa Catalana (autònoma) de MZA seguia estant a Barcelona.

La Renfe adopta definitivament el nom de Plana-Picamoixons, que amb la normalització lingüística del català, passa a ser La Plana-Picamoixons a partir dels anys vuitanta. Sorpren que l'autor Lluís Batlle, divulgador del ferrocarril i ferroviari, utilitzi exclusivament el nom de La Plana, per referir-se a aquesta estació, en la seva imprescindible obra "El transport ferroviari a Catalunya".

Comentari de text.

A Agustí Calvet (Gaziel) se'l considera un dels mestres del periodisme de Catalunya, va ser corresponsal al front de França durant la primera guerra mundial i posteriorment director de La Vanguardia. El ferrocarril, únic mitjà de transport de l'època, és molt present a les seves obres. He escollit el relat d'un viatge, que l'autor va fer el mes de maig de 1907 en companyia de Joan Maragall i altres personalitats de la cultura, entre Lleida i Barcelona tot tornant dels Jocs Florals, on Gaziel havia guanyat la Flor Natural.

"Feia una tarda esplèndida. El sol ja era d'estiu, però ho daurava tot, sense cremar encara. El tren anava lentament com un bon pagès que es passeja per les seves terres. Maragall es posà a contemplar tot seguit el paisatge. La silueta plana de Lleida, acoflada arran del riu i de l'horta, s'esborrava de pressa, i aviat només en restaven, dalt del turó sec, la mola i la torre airosa de la Seu vella... Maragall seguia mirant enfora, i de vegades assenyalava al seu company sorrut alguna cosa: un camp de blat gairebé madur, una casa de pagès, una tofa d'arbres. Però Permanyer ho esguardava tot de gairell, amb malfiança, perquè el turmentava una secreta cabòria: no estava ben segur d'haver agafat el tren que calia.

-Vol dir - li demanà tot d'una - que anem bé?

I com que Maragall se'l mirà amb una expressió radiant, de satisfacció perfecte, el vell professor insistí:

-Em refereixo a si està segur d'haver agafat el tren per anar de dret a Barcelona.

Maragall n'estava tan convençut, que no donà la menor importància a la pregunta, i seguí esguardant enfora. Llavors intervingué Joan Oller, callat fins aquell moment, com jo mateix, perquè a tots ens encongia l'admiració i el respecte que sentíem per aquells prohoms. El meu amic explicà clarament que, per anar a Barcelona, aquella tarda, des de Lleida no hi havia cap altre tren; però sobre allò de si hi anàvem de dret, ja era diferent, perquè el nostre comboi feia una gran marrada, voltant per Picamoixons.

-Per Picamoixons?-exclamà Permanyer, alarmat -. I què hem de fer-hi, a Picamoixons?

-Empalmar-hi amb el tren de Tarragona.

-De Tarragona? - repetí Perrmanyer, en plena indignació - ¿Per anar de Lleida a Barcelona hem de passar per Tarragona?

-No: per Tarragona no hi passem. Només anem fins a Picamoixons, perquè el ramal que seguim és fet expressament per entroncar amb la línia de Tarragona a Barcelona.

-Déu faci - replicà Permanyer, malhumorat - que en arribant no ens trobem a Girona - I, adreçant-se a Maragall, afegí: - Aquest tren, pel que veig, té la mania de resseguir totes les capitals de Catalunya.

L'emmurriament de don Joan Permanyer durà fins a Picamoixons. Quan hi arribàrem, el tren vingut de Tarragona ja esperava el nostre. Tots quatre baixàrem ràpidament a canviar de comboi.

De seguida es notà que l'aire i la llum canviaven de pressa: ara ens acostàvem a la mar i aniríem resseguint la costa. ...

La banda del vagó on nosaltres érem donava a la marina, que s'enfosquia a sotavent. La posta començava a resplendir, llarga i serena, de la banda contrària...

Ens despertàrem tots d'un cop en trobar-nos a Barcelona sense adonar-nos-en.

A l'estació mateixa vingué la dispersió (Quasi segur era el Passeig de Gràcia, ja que tots eren "senyoritus" de bon barri)...

I vaig quedar-me sol a la porta de l'estació, amb la meua maleta i aquell dimoni de caps amb el barret de copa, ara més absurda que mai.

"Tots els camins duen a Roma. Memòries volum I" Gaziel. Edicions 62

Efectivament, a Lleida, no hi havia cap més tren a Barcelona després de les 15:00, però el relat de Gaziel no és del tot correcte; els nostres viatgers varen agafar el tren correu 321 de la companyia del Norte que sortia de Lleida a les 15:00 amb destí Tarragona, i passava per Picamoixons a les 17:26, en aquella estació varen transbordar al tren òmnibus 332 de la companyia MZA que sortia a les 17:28 i, per via Vilanova, arribava a Barcelona (estació de França) a les 20:45; el tren que sortia de Picamoixons no venia de Tarragona, perquè era un servei de MZA amb origen a aquesta estació; els serveis de Tarragona a Barcelona sempre han anat per Sant Vicens, ja que és absurd que facin la volta per Reus i Picamoixons i així patir dos canvis de sentit de la marxa, molt complicat a Picamoixons.

En aquells temps, fa més de cent anys, només hi havia quatre serveis al dia per aquesta línia, exactament els mateixos que hi ha actualment, i a ningú li cau la cara de vergonya que una ciutat con Valls de 25.000 habitants i cap de comarca, tingui el mateix privilegi que Zamora (65.000 habitants) que gaudeix d'un AVE a Madrid, nou de trinca, però, només amb quatre serveis diaris, un més dels que tenia el carrilet de Sant Feliu de Guíxols, poc abans que el tanquessin. De tot això se'n diu "treballar fructificadament" per la mobilitat de la població.

La imatge.

Picamoixons agost del 1974, seixanta-set anys després del viatge de Gaziel amb el poeta Maragall, al mateix lloc i aproximadament a la mateixa hora del relat, l'òmnibus-ferrobús (OF) 4621 transborda els viatgers arribats de Lleida amb l'OF 4606 que sortirà tot seguit cap a Sant Vicens, allà enllaçarà amb el tramvia 2822 cap a Barcelona, on arribarà a les 20:00 hores després de fer dos transbords. Invertirà només una hora i cinc minuts menys que el viatge del 1907. Avui dia el servei és directe de Lleida a Barcelona, i es fa amb tres hores i trenta minuts, dues hores i quart menys que fa un segle; si tenim en comte que els trens d'aquells temps amb prou feines aconseguien els cinquanta quilòmetres per hora pel pla, i menys de trenta a les rampes, i que ara ho fan automotors elèctrics que agafen els cent seixanta sense cap problema a les rampes, no es pot dir que les millores aconseguides en cent anys, siguin precisament per tirar coets.

Es tarda de diumenge d'estiu i hi ha força animació a l'andana, veiem uns quants personatges propis de l'època: una senyora empolainada té cura de no trepitjar els bassals, un "pinxo" amb la camisa oberta fins baix llueix una crinera tipus Camilo Sexto, i les noies van amb pantalons de campana i esclops de plataforma; tots cap el ferrobús, un tren escarransit però simpàtic, conegut pels malnoms de "Jaimito" o "Matagallines", on el passatge i la tripulació anaven barrejats a la mateixa sala, i tothom ho compartia tot. Un cop en marxa regnava el terrabastall i les batzegades, cops de gas i reduïdes de marxa amb doble embragament, un xiulet estrident i tothom que xerrava amb tothom, i com a música de fons no podia faltar mai alguna cançó de Nino Bravo, que sorgia d'un d'aquells superbs transistors que eren com calaixeres.

Tenim el deure de tornar el seu nom a cada cosa, i un dels que tenim pendants és dir-ne Picamoixons a l'estació de Picamoixons, i si a algú li costa, que digui simplement "Pica", que és el que s'ha fet sempre.

Negatiu B/N de 35mm tractat digitalment original de Jordi Valero Vilagínés (FIVV).